روی موج کوتاه

غریب آبادی خبر داد؛

۲۴دی؛ دور جدید گفت‌وگوهای ایران و سه کشور اروپایی

معاون حقوقی وزارت خارجه با بیان اینکه ۱۳ ژانویه به عنوان تاریخ دور جدید گفت‌وگوهای ایران و سه کشور اروپایی در ژنو تعیین شده است، گفت: ما اهل پیش‌بینی نیستیم باید وارد گفت‌وگوها شویم و ببینیم چه اتفاقی خواهد افتاد. به گزارش ایلنا، کاظم غریب‌آبادی در حاشیه نشست گرامیداشت سالگرد شهید سلیمانی در جمع خبرنگاران افزود: این‌ها گفت‌وگو برای تبیین موضوعات و رایزنی‌های بیشتر است و مذاکره نیست تا ببینیم اگر قرار است مذاکراتی شکل بگیرد باید در چه سیاقی و در چه چارچوبی باشد.

عربستان ۶ ایرانی را اعدام کرد

وزارت کشور عربستان دیروز (چهارشنبه) از اعدام ۶ نفر با تابعیت ایرانی که به اتهام «قاچاق مواد مخدر به این کشور» محکوم شده بودند، خبر داد. به گزارش ایسنا به نقل از خبرگزاری سعودی «واس»، این وزارتخانه ادعا کرد: «نیروهای امنیتی توانستند افراد فوق‌الذکر را دستگیر کنند و تحقیقات صورت گرفته و بازجویی از آنها منجر به تفهیم اتهام ارتکاب جرم و ارجاع آنها به دادگاه ویژه شد.» وزارت کشور عربستان ادعا کرده است که حکم اعدام این افراد پس از تجدیدنظرخواهی در دیوان عالی کشور عربستان تایید و در منطقه الشرقیه اجرا شد.

زیباکلام:

کارتر مسبب اصلی انقلاب ۵۷ بود

استاد دانشگاه تهران و فعال سیاسی اصلاح‌طلب، به مرگ جیمی کارتر، رئیس جمهور آمریکا، واکنش نشان داد و او را مسبب اصلی انقلاب ۵۷ خواند. صادق زیباکلام، در شبکه ایکس، نوشت: «جیمی کارتر، رئیس جمهور آمریکا، که در سال ۵۵ انتخاب شده بود درگذشت. همه ایرانیانی که با نفرت به انقلاب ۵۷ می‌نگرند، نمی‌دانند که او یکی از مسببین آن بود. نه بواسطه تئوری‌های توطئه که ایرانیان عاشق آنها هستند بلکه بواسطه سیاست حقوق بشر که (باعرض معذرت از سلطنت‌طلبها)، اعلیحضرت در راس ناقضین آن بود.»

سفیر چین در ایران:

چین مایل به تعمیق روابط خود با حزب مؤتلفه اسلامی است

سفیر چین در ایران با بیان اینکه چین علاقه دارد روابط خود را با حزب مؤتلفه اسلامی تعمیق بخشد، گفت: این اقدام اعتماد طرفین را افزایش داده و سعادت بیشتری برای دو ملت به ارمغان آورد. به گزارش ایلنا، «زونگ پی وو» در چهاردهمین مجمع عمومی حزب مؤتلفه اسلامی در تهران، ابراز امیدواری کرد که حزب مؤتلفه اسلامی نقش بیشتری در توسعه ملی و سعادت ملت داشته باشد تا روابط چین و ایران به سطح بالاتری برسد.

جمهوری آذربایجان کاردار ایران را احضار کرد

در پی اظهارات مطرح شده در مراسم مردمی «یادواره شهدای چالدران» سید جعفر آقایی، کاردار موقت ایران به وزارت امور خارجه آذربایجان احضار شد. به گزارش خبرگزاری آپا، در این دیدار مراتب اعتراض جمهوری آذربایجان نسبت به اظهارات مطرح شده در مراسم مردمی «یادواره شهدای چالدران» و نارضایتی از تحریک احساسات ضدآذربایجانی به کاردار ایران ابلاغ شد.

دعوت ثاتبی از همتی برای مناظره در خصوص FATF!

یک نماینده مجلس خطاب به وزیر اقتصاد و دارایی گفت: آقای همتی هفته گذشته که نرخ ارز ۷۸ هزار تومان بود در جلسه غیرعلنی مجلس قول‌هایی دادا اما امروز دلار به ۸۲ هزار تومان رسیده است می‌گوید همه چیز تقصیر FATF است، خیر برادر من یا نمی‌دانید FATF چیست یا می‌دانید و کارآیی آن را نمی‌دانید، بیایید یک مناظره در خصوص FATF داشته باشیم و ببینیم این ادعای شما منطق دارد یا خیر؟ به گزارش ایلنا، امیرحسین ثابتی در نشست دیروز مجلس در تذکر شفاهی افزود: اینکه برادری در مجلس بگوید الان استیضاح وزرا به مصلحت نیست، نادرست است مادر مجلس اول به همه وزرا رأی اعتماد دادیم، بعد به بودجه رأی دادیم، الان هم نمی‌خواهیم کسی را استیضاح کنیم. اسناد بالادستی هم اجرا نمی‌شود؛ پس چه توقعی است که کسی از مجلس حساب ببرد این در واقع عقیم کردن مجلس است.

عصبانیت شدید رسایی از توقف ابلاغ قانون حجاب:

کسی برای ما تره خرد نمی‌کند

نماینده تهران در مجلس، با انتقاد از عدم ابلاغ قانون عفاف و حجاب گفت: کسی برای ما تره خرد نمی‌کند اگر قرار است قانون تصویب شود و اجرا نشود کسی هم چیزی نگوید این چه قدرتی برای ما می‌گذارد؟ من شمردم نورافکن‌های صحن ۴۵۰ تا هستند که روشن‌اند، اینجا را تعطیل کنیم به برق کشور کمک کرده‌ایم و آن دو درجه‌ای که گفتند می‌شود. این که مجلس نشد به گزارش ایلنا، حمید رسایی افزود: من پیگیری کردم شورای عالی امنیت ملی مصوبه‌ای برای لغو ابلاغ قانون حجاب نداشته است. ما طرح پیشنهاد می‌دهیم در دستور نمی‌آید، زور می‌زنیم در دستور آید، زور می‌زنیم قانون شود، قانون می‌شود زور می‌زنیم ابلاغ شود، بعد از ابلاغ عمل نمی‌شود، عمل نمی‌شود باز باید کلی حرف بزنیم که به قانون عمل نمی‌شود.

سرلشکر موسوی:

این پینگ پنگ با اسرائیل را بازی نمی‌دانیم؛ اگر وارد بازی شویم...

فرمانده کل ارتش اظهار کرد: ما هنوز این پینگ پنگ‌بازی با اسرائیل را بازی نمی‌دانیم و اگر وارد بازی شویم آن روز قدرت ایران دیده می‌شود. هنوز وقت تعیین کردن برد و باخت نیست و به وقت خودش برنده واقعی این نبرد مشخص خواهد شد. به گزارش ایلنا، سرلشکر عبدالرحیم موسوی در همایش سراسری تربیت و آموزش نیروی هوایی ارتش، افزود: ما بسیاری از توانمندی‌های خود را نمایش نداده‌ایم و دلیلی هم ندارد که همه توان خود را اعلام کنیم.

طالبان با همکاری ترکیه در حال تصاحب حقوق آبی ایران است؛

تیغ «جنبش اصیل منطقه» بر منابع آبی ایران!

نهال فرخی

پس از روزها اخطار از سوی کارشناسان و رسانه‌ها درباره آن چه در حوزه آب و پروژه‌های آبی از سوی طالبان افغانستان در حال انجام آن است؛ بالاخره در روزهای اخیر صدای نخستین اعتراض رسمی از سوی طرف‌های ایرانی شنیده شد.

آن هم اعتراض از سوی سخنگوی صنعت آب ایران که بهره‌برداری یک‌جانبه از رودخانه هریرود را موجب نقض حقوق عرفی دانست و گفت: این اقدام یک‌جانبه طرف افغانی نه‌تنها تأمین آب شرب و بهداشت چند میلیون نفر را متأثر می‌کند، بلکه به آسیب گسترده به محیط زیست پایین‌دست نیز منجر می‌شود.

در شرایطی که پروژه‌های آبی طالبان در افغانستان می‌تواند امنیت کشور را به‌خصوص در استان‌های شرقی دچار اختلال جدی کند؛ با تاسف باید گفت که تاکنون وزارت خارجه ایران تقریبا هیچ واکنش شایسته‌ای از خود نشان نداده و دیپلماسی آبی کشور گویا هنوز و همچنان در خواب است.

در همین حال عیسی بزرگ‌زاده، سخنگوی صنعت آب کشور، ساخت و آبگیری سد پاشدان در حوضه مرزی و مشترک هریرود را باعث کاهش جریان طبیعی رودخانه مرزی هریرود و بروز خسارت‌های اجتماعی و زیست‌محیطی در مناطق پایین‌دست به‌ویژه ایراد آسیب جدی در تأمین آب شرب شهر مقدس مشهد دانست و یادآور شد: «جمهوری اسلامی ایران بارها از کانال‌های دیپلماتیک اعتراض رسمی خود را نسبت به آثار منفی فرامرزی ناشی از اقدامات سدسازی یکجانبه طرف افغان در حوضه هریرود اعلام کرده و خواهان همکاری مشترک برای ارزیابی و کاهش این اثرات و انتخاب توسعه پایدار به‌جای توسعه مخرب بوده است.»

تحولات اخیر در حوزه هیدروپلیتیک افغانستان، به‌ویژه در زمینه سدسازی‌های این کشور، نگرانی‌های جدی برای ایران به‌وجود آورده است. سد کمال‌خان بر هیرمند، سد پاشدان بر هریرود، و به‌تازگی سد بخش‌آباد بر فراه‌رود، پروژه‌هایی هستند که از یک سو بهره‌برداری کامل افغانستان از منابع آبی مشترک را ممکن ساخته و از سوی دیگر، دسترسی ایران به این منابع را به‌شدت محدود کرده‌اند. این سدها، که برخی از آن‌ها به‌طور ویژه با هدف تأمین انرژی و ذخیره‌سازی آب برای کشاورزی طراحی شده‌اند، هر کدام به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بر جریان طبیعی آب به‌سمت ایران تأثیر می‌گذارند.

در این بین اما به نظر می‌رسد دستگاه دیپلماسی ایران هنوز عمق بحران را باور نکرده است. در اردیبهشت ۱۴۰۲ نیز زمانی که مرحوم ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور وقت ایران درباره حقابه سیستان و بلوچستان به طالبان هشدار داد، پاسخ آنان چیزی نبود جز بیانیه‌ای توهین‌آمیز که ایران را به بی‌اطلاعی از واقعیات متهم می‌کرد. حتی انتشار ویدئویی از یکی از فرماندهان طالبان که کنار رود هیرمند نشسته و با تمسخر به ایران اشاره می‌کرد، نتوانست تغییری در سیاست صبورانه تهران ایجاد کند.

سد طالب‌ها پیش روی منابع آبی ایران

مساله این است که طالبان دستکم با سه سد در برابر ایران رسما آن چه را آغاز کرده جنگ آبی با ایران است. اکنون دیگر مساله ساخت «سد پاشادان» بر هریرود، سد «کچ‌صمد» بر خاشرود و تقویت «بند کمال‌خان» و تبدیل آن به سد در حقیقت تلاشی برای ایجاد خشکسالی و افزایش ناامنی در شرق ایران دانست. تلاشی که به‌نظر می‌رسد تا فاجعه آن بیخ گوش وزیر چشم دولت‌ها و مسولان نرسد عمق بحران را باور نخواهند کرد. در حالی که طالبان آب رودخانه هیرمند را به روی ایران بسته بود، تنها کورسوی امید باقی مانده برای تالاب‌هامون، جریان رودخانه فراه بود اما اکنون سد «بخش‌آباد» که به دست طالبان و با همکاری ترکیه در حال ساخت است، تهدیدی مستقیم برای حیات سیستان به شمار می‌رود. این پروژه آبی، که هدفی جز انحصار کامل آب فراه ندارد، قرار است تمام سیلاب‌های این رودخانه مرزی را از هامون دریغ کند و آخرین نفس‌های این تالاب بین‌المللی را بگیرد. قطع آب فراه و سدسازی‌های بی‌رویه، به معنای خشک شدن کامل تالاب‌هامون و آغاز گردوغبارهای بی‌سابقه در سیستان خواهد بود. این بحران محیط‌زیستی، نتیجه سیاست‌هایی است که مماشات را بر مطالبه‌گری ترجیح داده‌اند و به همسایه‌ای میدان داده‌اند که نه اصول همسایگی می‌داند و نه به تعهدات بین‌المللی خود پایبند است.

محمد درویش، پژوهشگر و فعال محیط‌زیست نیز در روزهای اخیر به بحران پیش روی ایران واکنش نشان داده و می گوید: «مهم‌ترین اولویت حکومت افغانستان در دوره‌های مختلف مهار آب‌ها بوده است و این مسئله فقط مربوط به طالبان نیست؛ اقدامات و کمک‌های فنی ترکیه، هند، چین، آذربایجان و آمریکا هم در مهار آب‌ها به افغانستان کمک‌های فنی می کنند تا سدهای مورد نظر با سرعت بیشتری ساخته شوند و در حوزه آبخیز هیرمند که به سیستان و بلوچستان و زابل در کشور ما منتهی می‌شود، در حال ساخت ۷ سد جدید هستند و یکی از این سدها اخیرا افتتاح شد.»

ترکیه به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی در جغرافیای آبی منطقه، نقش پررنگی در تحولات آبی افغانستان ایفا می‌کند. همکاری این کشور با طالبان در ساخت سدهای جدید، به‌ویژه در حوزه هیرمند و فراه‌رود، نه تنها تأثیر مستقیم بر منابع آبی ایران دارد بلکه روند تأمین حق آبه ایران از این رودخانه‌ها را با چالش‌های جدی‌تری روبه‌رو کرده است

ترکیه و خنجر از شرق در پهلوی منابع آبی ایران

در این بین ترکیه اما به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی در جغرافیای آبی منطقه، نقش پررنگی در تحولات آبی افغانستان ایفا می‌کند. همکاری این کشور با طالبان در ساخت سدهای جدید، به‌ویژه در حوزه هیرمند و فراه‌رود، نه تنها تأثیر مستقیم بر منابع آبی ایران دارد بلکه روند تأمین حق آبه ایران از این رودخانه‌ها را با چالش‌های جدی‌تری روبه‌رو کرده است.

سدسازی ترکیه در افغانستان، که خود محصول انتقال فناوری و منابع مالی از سوی آنکارا است، به‌صورت غیرمستقیم ایران را در موقعیت ضعف قرار می‌دهد.

هم چنین همکاری ترکیه با طالبان در ساخت سدهایی مانند سد کمال‌خان در افغانستان، جایی است که منابع آبی مشترک به‌طور فزاینده‌ای از دست ایران می‌روند.

ترکیه همچنین به‌طور مستقیم منابع آبی خود را با استفاده از سدهایش در رودخانه‌هایی مانند دجله و فرات به نفع خود به کار می‌گیرد، و همین سدها نیز تأثیرات زیادی بر تأمین آب در ایران می‌گذارند. این بدان معناست که مدل دیپلماسی آبی که ترکیه در برابر همسایه‌اش ایران در پیش گرفته از یک سو به‌طور مستقیم غرب ایران را در فشار تامین آب قرار داده و از سوی دیگر در همکاری با طالبان شرق کشور را دچار تنش آبی می‌کند.

این وضعیت، تصویر روشنی از بحران آب در ایران ترسیم می‌کند. در حالی که ترکیه با پروژه‌های خود به‌ویژه سدهای متعدد در نواحی مرزی به بهره‌برداری از منابع آبی پرداخته، ایران با کمبود آب و مشکلات ناشی از عدم اجرای معاهدات گذشته روبه‌روست و سدهای ترکیه نه تنها منابع آبی ایران را تهدید می کنند، بلکه ناتوانی ایران در اعمال نظارت‌های بین‌المللی و پیگیری معاهدات آبی، وضعیت را پیچیده‌تر می‌کند.

تبعات خشکسالی از اقتصاد تا امنیت و سیاست کشور

همچنین باید توجه داشت که خشکسالی این مناطق تنها به آثار زیست‌محیطی محدود نمی‌شود؛ بلکه پیامدهای اقتصادی و اجتماعی و سیاسی آن به شدت در حال گسترش است. کاهش تولیدات کشاورزی و دامداری، مهاجرت‌های گسترده به سایر نقاط ایران و افزایش فعالیت‌های غیرقانونی مانند قاچاق مواد مخدر، به بحران‌های امنیتی و اجتماعی افزوده است. این وضعیت، علاوه بر تهدید امنیت داخلی، باعث تضعیف اقتصاد مناطق دیگر کشور نیز شده است. افزایش واب گیری این سدها می‌تواند در طولانی مدت از سیستان و بلوچستان یک شهر سوخته تازه و در قرن جدید برای ایران بسازد. هم‌اکنون نیز بسیاری از روستاهای مرزی کشور به دلیل بحران آب خالی از سکنه شده و عملا این موضوع می‌تواند منجر به بحران‌های جدی در حفظ امنیت مرزهای کشور شود.

این در حالی است که ایران سال‌ها پیش وطی توافق‌نامه‌ای که با دولت ترکمنستان داشته و سد دوستی را ساخته است و اکنون برای تامین آب شرب مردم مشهد نیز ما به آب رودخانه هریرود نیازمند هستیم تا بتوانیم بر اساس توافقنامه دوستی نیازهای عشق آباد در ترکمنستان را فراهم کنید. در چنین شرایطی تصور کنید که طالب‌ها در افغانستان تصمیم بگیرند که راه‌ورود آب هریرود را به ایران ببندند تا بدانید با چه معادله پیچیده‌ای در منطقه مواجه خواهیم شد.

به خصوص بعد از آن که هندی‌ها سد سلما را برای افغانستانی‌ها بر روی هریرود ساختند، ما به طور جدی با بحران در سد دوستی روبرو شدیم و چند سال است که این بحران جدی شده است و فقط یک رگه کوچکی از آب، آن هم در مواقع تَر سالی می‌تواند وارد سد دوستی در ایران بشود و البته حتی این رگه کوچک هم بعد از آبگیری سد جدید «پاشدان» از بین خواهد رفت و ایران و ترکمنستان خیلی نمی‌توانند، روی آب این سد حساب کنند.

آب‌های به یغما رفته و دیپلماسی بی‌نتیجه و بحران‌های مرزی

پس از روی کار آمدن طالبان در افغانستان، سیاست‌های آبی این کشور وارد فازی جدید شده که نه‌تنها ایران، بلکه سایر کشورهای همسایه را نیز در گیر بحران‌های عمیق‌تری کرده است. این سیاست‌ها به‌نوعی بازتاب همان الگوی قدیمی تصاحب منابع مشترک است که در نهایت تبعات منفی آن تمام منطقه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این میان، ایران همچنان به امید دستیابی به توافقاتی برای تأمین حق آبه خود از رود هیرمند، به مذاکرات امید بسته است، اما آیا این امیدها تنها یک سراب نیست؟

«مهدی ذاکریان»، استاد حقوق و روابط بین‌الملل، اما در این باره معتقد است که فرصت‌سوزی‌های مکرر ایران کار را به اینجا کشانده که حتی آب در مسیرهایی تاریخی و طبیعی نیز بر ایران مسدود می‌شود و او به پیام ما گفته بود که «راه چاره‌ای وجود ندارد. حالا اگر بخواهند این موضوع را چاره‌جویی کنند، فقط باید امتیاز بدهند. در زمان اشرف غنی، او هم می‌گفت آب را مفت نمی‌دهیم، چه برسد الان که طالبان طرف مذاکره است. همه امتیازهایی که تاکنون اعطا شده است، هیچ کجا انتفاع ایران را در پی نداشته است. وقتی بی‌حساب به طالبان امتیاز دادند، نتیجه امروز همین خواهد شد.»

او در این باره تصریح دارد که: «زمانی که طالبان تحت فشار جهانی قرار داشت، ایران با عجله نماینده ویژه در امور افغانستان معین کرد و کلید کنسولگری را به آن‌ها داد. زمانی این اتفاق‌ها شتاب‌زده رخ می‌داد که حدود ۱۰ میلیون نفر افغانستانی در ایران حضور داشت؛ هیچ استفاده‌ای از این فرصت نشد. بخشی از مسئولیتی که حاکم کشور افغانستان هر کسی که باشد، در قبال اتباعش در ایران دارد، متوجه مسائل محیط‌زیستی است. طبیعتاً بدون آب و کشاورزی، مشکلات دامن همین اتباع را هم خواهد گرفت. حالا باید ببینید که چه امتیازی قرار است به طالبان داده شود. تأکید می‌کنم شما همه امتیازها را از قبل داده‌اید. واقعیت این است که حاکمان افغانستان هیچ شباهت و نزدیکی با مردم و فرهنگ ایران ندارند. حتی در دوره‌ای در زمان آقای خاتمی روابط تا مرز جنگ هم رسیده است. آن هم در دوره‌ای که رئیس جمهوری کشور تا آن حد اهل مدارا بود. وقتی حاکمان جدیدی از راه می‌رسند و هنوز متزلزل هستند، معمولاً حاضر به ارائه امتیازات بزرگ هستند. اما ایران از این فرصت استفاده نکرد. الان ایران در بدترین وضعیت جهانی خود است. طالبان هم که دیدید، پیام تبریک جدید به حاکمان جدید سوریه داده است.»

این اشاره شاید برای بسیاری یادآور همان باشد که کدام تفکر از طالبان به عنوان جنبش اصیل منطقه نام برد و حالا این جنبش به صورت آشکار تیغ بر روی منابع آبی ایران کشیده است و به نظر می‌رسد آن چه این کارشناس بیان می کند حالا محل اشکال جدی و انتقاد بسیاری از دلسوزان و کارشناسان این حوزه است. در این میان باید دستگاه دیپلماسی کشور به فوریت دست به کار شود چرا که ایران اکنون نیازمند همکاری منطقه‌ای و ایجاد اجماع میان کشورهای همسایه است و آب به‌عنوان یک منبع مشترک، نیازمند سیاست‌های مشترک است. اما تا وقتی که ایران به‌جای اقدامات فوری، موضع انفعال پیش بگیرد، سیاست‌های آبی طالبان همچنان سایه خود را بر کشور خواهد افکند.

کدام تفکر از طالبان به‌عنوان جنبش اصیل منطقه نام برد که حالا این جنبش به‌صورت آشکار تیغ بر روی منابع آبی ایران کشیده؟ در این شرایط که پروژه‌های آبی طالبان در افغانستان می‌تواند امنیت کشور را به‌خصوص در استان‌های شرقی دچار اختلال جدی کند؛ وزارت خارجه ایران تاکنون تقریبا هیچ واکنش شایسته‌ای از خود نشان نداده و دیپلماسی آبی کشور گویا هنوز و همچنان در خواب است

گفت و گو

کوروش احمدی:

کمتر از ۵ ماه برای توافق فرصت داریم

همزمان با آخرین هفته‌های حضور بایدن در کاخ سفید، زمزمه‌هایی درمورد مذاکرات ایران با آمریکای ترامپ شنیده می‌شود. سئوال اما این است که چقدر برای توافق و معامله همچنان فرصت وجود دارد؟

وزیر امور خارجه در گفتگویی درباره مذاکرات هسته‌ای گفت: اگر که طرف مقابل این مسیر را نپسندد، طبیعی است که ما مسیر خودمان را می‌رویم همانطور که در طول چند سال گذشته رفتیم و الان هم ادامه می‌دهیم. برنامه هسته‌ای ایران یک برنامه کاملا صلح آمیزی است و هیچ محدودیتی برای خودش در چارچوب صلح آمیز بودن قائل نیست و مادر همین محدوده حرکت می‌کنیم و کسانی که نگرانی دارند مراجعه کنند صحبت و مذاکره کنیم تا نگرانی‌شان حل شود.

به جهت بررسی موضوع فوق، «انتخاب» گفت‌وگویی انجام داده با کوروش احمدی، دیپلمات بازنشسته، که در ادامه مشروح آن را می‌خوانیم:

برخی معتقدند که فرصت گفت‌وگو با ترامپ اندک است و باید به سرعت با او گفتگو کرد. نظر شما چیست؟

در کل، نظر این «برخی»، درست است. مذاکره یا عدم مذاکره با دولت ترامپ تحت تاثیر دو تنگنای زمانی قرار دارد. تنگنای زمانی اول در رابطه با شروع آن است. ما نمی‌دانیم و شاید هیچ کس، جز افراد نزدیک به ترامپ، نیز هنوز نداند که ترامپ چه در سر دارد. می‌دانیم که او حتما سیاستی متفاوت با دولت بایدن در پیش خواهد گرفت، اما از اصل مطلب که جزئیات باشد بی‌خبریم.

نخستین سوال مهم این است که آیا ترامپ قصد دارد در روزهای اول، آن به اصطلاح «فشار حداکثری» را اعلام و شروع کند یا در روزهای اول ایران را دعوت به مذاکره خواهد کرد و مدتی برای دریافت جواب از ایران صبر خواهد کرد. اگر ایران ظرف این بیست روز پیش رو تا زمان سوگند ترامپ دست به ابتکار عملی نزند، در این صورت ابتکار عمل به دست ترامپ خواهد افتاد و به یکی از دو طریقی که گفتم، اقدام خواهد کرد و ایران تنها باید واکنش نشان دهد.

مضاف بر این اگر ترامپ با «فشار حداکثری» شروع کند، کار دشوارتر خواهد بود و ممکن است پذیرش مذاکره در این شرایط برای مقامات ما بسیار دشوارتر و در نظرشان در حکم تن دادن به فشار باشد.

تنگنای زمانی دوم تنگنای ناشی از اسنپ بک یا همان مکانیسم ماشه است. قطعنامه ۲۲۳۱ در ۲۶ مهر منقضی می‌شود. برای فعال کردن مکانیسم ماشه نیز به ۶۵ روز زمان نیاز است. در واقع تکلیف مذاکرات باید تا اواسط مرداد روشن شود و طرف غربی حتما خیلی برای تعیین تکلیف عجله خواهد داشت.

ضمن اینکه از این طرف هم استقرار دولت ترامپ و گرفتن تایید کنگره برای مقامات جدید حدود دو ماهی طول می کشد. یعنی در عمل شاید کمتر ۵ ماه بیشتر فرصت نداشته باشیم.

ترامپ در این بین دنبال چیست؟ توافق مطلوب برای ایران و ترامپ چگونه است؟

ترامپ هم در دور قبل و هم طی ماه‌های اخیر روشن ساخته که هدف اصلی اش محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران است و به قول خودش دنبال این است که ایران بمب اتمی نداشته باشد. اگر تنها مسئله این باشد و طرفین حاضر به مذاکره مستقیم و فعال باشند و اراده سیاسی برای حل مشکل را داشته باشند مسئله قابل حل خواهد بود. البته در ارتباط با محتوای مذاکرات احتمالی نیز سوال و ابهام وجود دارد و آن اینکه بویژه با توجه به تحولات عمیق و گسترده ماه‌های اخیر در منطقه، آیا ترامپ مترصد استفاده از فرصت برای گنجاندن آیتم‌های دیگر در مذاکرات خواهد بود یا خیر. موضوعاتی مانند روابط دوجانبه و مسائل منطقه و تحریم‌های مربوطه و نیز مسائلی مثل آزادی دریانوردی و امنیت انرژی و مانند اینها. در ارتباط با برنامه موشکی نیز قطعا ایران دست بالا را در هر مذاکره‌ای خواهد داشت، چرا که موشک سلاحی متعارف است و دیگر کشورهای منطقه نیز به این ابزار جنگی مجهز هستند و ایران با توجه به مشکلاتی که در دیگر حوزه‌های نظامی دارد کاملا محق به داشتن برنامه موشکی موجود است؛ و این برنامه از هر جهت قابل دفاع است. حسن اینکه هر طرفی حق داشته باشد در مذاکرات احتمالی هر موضوعی را مهم می‌داند مطرح کند، این است که ممکن است توافق احتمالی که حاصل می‌شود، مانند برجام تک موضوعی نباشد. به اعتقاد من مهمترین نقطه ضعف برجام این بود که تک موضوعی بود و تنها منجر به تعلیق تحریم‌های مربوط به برنامه هسته‌ای ایران شد.

توافق احتمالی پیش رو، تا چه حد توان اجرایی دارد و تا چه حد ممکن است به سرنوشت برجام دچار شود؟

اگر منظور غیرقابل فسخ بودن توافق احتمالی است، بطور کلی ما باید بدانیم و تردید نکنیم که توافقات بین المللی مثل قراردادهای داخلی نیستند و ضمانت اجرایی قطعی و نهایی ندارند؛ چرا که کشورها واحدهای سیاسی حاکم بر سرنوشت خود هستند و از حاکمیت ملی برخوردارند. اگر چه توافقات می‌توانند به شکل عهدنامه یا پیمان و با تصویب مجالس مقننه شکل بگیرند و لازم الاجرا باشند، اما همین توافقات لازم الاجرا نیز توسط همان مجالس یا توسط بندی که در آن پیمان‌ها تعبیه می‌شود و چگونگی فسخ آنها را معلوم می کند، قابل فسخ هستند. همین گونه است کنوانسیون‌ها. مثلا کشورها تحت شرایطی می‌توانند از عهدنامه منع اشاعه سلاح هسته‌ای خارج شوند.

خبر

فلاحت پیشه:

مجمع تشخیص FATF را فنی بررسی کنید

رئیس اسبق کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس، با اشاره به بررسی مجدد FATF در مجمع تشخیص مصلحت نظام، گفت: من معتقدم باید همیشه از فنی شدن مباحث استقبال کرد، امیدوارم همه مباحث سیاست خارجی کشور فنی شود. وقتی مباحث فنی شود از حوزه چالش سیاسی و جناحی خارج می‌شود و اگر از همان ابتدا مجمع تشخیص موضوع FATF را فنی ارزیابی می کرد، الان کشور در لیست سیاه قرار نداشت و متوجه این همه ضرر و زیان نمی‌شد.

به گزارش خبرآنلاین، حشمت الله فلاحت‌پیشه، تاکید کرد: رهبر انقلاب همان زمان هم اختیار این کار را به دولت و مجلس سپردند و مخالفتی از جانب رهبری در این امر وجود ندارد، متاسفانه منع و مخالفت در این موضوع به سطوح پایین‌تر برمی‌گردد.

فلاحت‌پیشه گفت: در موضوع FATF آقای پزشکیان با طرح وفاق ملی پیش آمد، اما تنها نتیجه وفاق ملی تا به الان باز توزیع مناصب سیاسی دولت جدید در میان کسانی بود که به این دولت رای نداده بودند. یعنی تنها چیزی که مردم از وفاق دیدند همین بوده است. وی تاکید کرد: چاره آقای پزشکیان در حال حاضر، در مجمع تشخیص است که اعضای دولت هم حضور دارند. ضمن اینکه رئیس قوه مقننه در رقابت‌های انتخاباتی رسما اعلام کرد که کشور از ناحیه FATF و تحریم‌ها ۳۰ درصد زیان کرده است و جلوی این ضرر و زیان‌ها باید هر چه سریعتر گرفته شود.

خبر

عراقچی:

اگر توانمندی موشکی ما نبود، کسی با ما مذاکره نمی‌کرد

وزیر امور خارجه گفت: دیپلماسی به اتکای قدرت است که حرکت می کند و قدرت را همین عوامل است که می‌سازد من بارها هم گفتم و معتقدم که اگر توانمندی موشکی ما نبود، اساسا کسی با ما مذاکره نمی کرد.

سید عباس عراقچی در گفت‌وگو با خبرگزاری تسنیم افزود: اگر می‌توانستند تاسیسات هسته‌ای ما را با یک حمله نظامی مثلاً نابود کنند، چه دلیلی داشت با ما مذاکره کنند و دو سال و خورده‌ای بنشینند و مذاکره کنند، ۱۸ روز وزیر خارجه آمریکا یا وزرای خارجه ۵+۱ جمع شوند تا یک تفاهمی به دست بیاید، علتش این بود که توان از بین بردن نظامی تاسیسات ما را نداشتند.

وزیر خارجه ایران خاطرنشان کرد: نیروهای مسلح ما به وسیله موشک‌هایی که جنبه بازدارندگی داشتند، این توان را ایجاد کرده بودند.

وزیر امور خارجه ادامه داد: اگر طرف مقابل این مسیر را نپسندد، طبیعی است که ما مسیر خودمان را می‌رویم همانطور که در طول چند سال گذشته رفتیم و الان هم ادامه می‌دهیم.

عراقچی تصریح کرد: برنامه هسته‌ای ایران یک برنامه کاملا صلح آمیز است و هیچ محدودیتی برای خود در چارچوب صلح‌آمیز بودن قائل نیست و ما در همین محدوده حرکت می کنیم و کسانی که نگرانی دارند مراجعه کنند صحبت و مذاکره کنیم تا نگرانی‌شان حل شود.